

УДК 050:39:[061.2:001](477.83-25):070(4) "1895-1928"

**«ЕТНОГРАФІЧНИЙ ЗБІРНИК»
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА імени ШЕВЧЕНКА (1895–1928):
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РЕЗОНАНС**

Любов Кужель

*наукова співробітниця відділу наукової бібліографії
ЛННБ України ім. В. Стефаника*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3727-2371>

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2024-16\(32\)-2](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2024-16(32)-2)

Проаналізовано публікації, рецензії в європейських часописах гуманітарного спрямування кінця XIX – початку XX ст., присвячені виданню Етнографічної комісії Наукового товариства ім. Шевченка у Львові – «Етнографічному збірнику». Досліджено контакти між українськими та європейськими вченими, для яких характерними були взаємодія і взаємоприйняття. Оприлюднено імена відомих істориків, літературознавців, фольклористів, славістів, які були авторами публікацій, присвячених «Етнографічному збірнику». Рецензії мали здебільшого позитивний характер із незначною критикою теоретико-методологічної моделі етнографічних та фольклористичних досліджень. У них відзначено важливість етнографічних досліджень, проведених членами Етнографічної комісії, підкреслена їхня значущість для наукової спільноти.

Ключові слова: *Наукове товариство ім. Шевченка, Етнографічна комісія НТШ (1898–1939), «Етнографічний збірник», рецензії.*

Постановка проблеми. Створене у Львові Наукове товариство імені Шевченка було осередком всеукраїнського культурного, політичного і наукового руху. З ним пов'язана діяльність багатьох представників української інтелігенції з Галичини і Наддніпрянської України. Товариство ставило на перше місце національні інтереси, вважало своїм завданням заявити у світовому культурному просторі про український народ як самодостатню націю, яка має свою історію, мову, культуру. Це можна було здійснити через ознайомлення закордонних учених з дослідженнями їхніх українських колег. Видавнича продукція НТШ посідала одне з провідних місць поміж подібними закладами інших слов'янських народів.

Відповідно, їхні наукові напрацювання, видання, зокрема й «Етнографічний збірник», були предметом зацікавлення європейських істориків, літературознавців, фольклористів, славістів. Члени НТШ прагнули до співпраці як з окремими вченими, так і з науковими організаціями, зважаючи на особливості історичних, суспільно-політичних обставин, на тлі яких існувала Львівська наукова інституція. Контакти між дослідниками, завдяки оперативним відгукам на праці своїх колег, сприяли підвищенню якості наукових робіт. Наукові журнали стали для вчених важливим інструментом популяризації результатів своєї роботи, осередком діалогу, критики, полеміки. Важливою формою оцінювання роботи було рецензування, яке давало можливість встановити якість та значущість наукових праць. Огляди видань наукової літератури й окремих публікацій, вміщених на сторінках періодичних чи продовжуваних видань, надавали читачам змогу ознайомитися зі змістом і проблематикою розглянутих праць, з їхніми сильними та слабкими сторонами. Відповідно, рецензії стали одним із чинників піднесення престижу серед світової спільноти вчених. Для дослідників НТШ дуже важливою була оцінка їхніх наукових праць уже відомими науковими діячами й академічними установами. У своєму дослідженні хочемо встановити назви періодичних видань, у яких публікували відгуки на «Етнографічний збірник», виявити їхніх авторів і зробити висновки щодо матеріалів цього збірника, які викликали найбільший інтерес у європейських науковців.

Аналіз архівних джерел і публікацій. Діяльність Етнографічної комісії НТШ та її членів привертала увагу багатьох дослідників. О. Сапеляк у своїй монографії «Етнографічні студії в НТШ (1898–1939 рр.)» висвітлила академічний рівень організації та її досягнення в галузі етнографії, подала цікаві відомості про етнографів НТШ [23]. Г. Сокіл у праці, присвяченій діяльності Етнографічної комісії Наукового товариства імені Шевченка, розкрила роль і місце фольклористики Галичини в загальноукраїнському та європейському науковому контекстах [25]. В. Дорошенко у газеті «Діло» (1926. 10 жовт.) відзначав, що «етнографічні видання Наукового Т-ва ім. Шевченка – це слава й гордість Товариства, основа його реноме в світовій науковій літературі. Головно через них і стало відоме Товариство в світовій науці» [10]. Роман Бліхарський

у дослідженні на основі рецензій на видання НТШ проаналізував спілкування між науковцями в межах загальноєвропейського інтелектуального простору кінця XIX – початку XX ст. [2]. Надія Кулеша у статті “Wydawnictwa periodyczne Naukowego towarzystwa imienia Szewczenki w recespcji prasy polskiej końca XIX – początku XX wieku” серед інших проаналізувала рецензії на «Етнографічний збірник» у польських часописах кінця XIX – початку XX ст. [40]. Луїза Ільницька у статті «Європейські вчені-гуманітарії у Науковому товаристві імені Шевченка: українознавчий дискурс» розкрила співпрацю європейських учених В. Ягича, Ї. Полівки, О. Брюкнера, Р. Кайндля з провідними діячами НТШ – І. Франком, М. Грушевським, В. Гнатюком, К. Студинським та ін. [15]. Різним питанням щодо діяльності Етнографічної комісії, зокрема й міжнародним зв’язкам, присвячені дослідження Івана Франка [13; 26], Володимира Гнатюка [7], Михайла Глушка [8], Миколи Мушинки [19] та ін. Однак окремі питання ще потребують поглибленого вивчення.

Мета дослідження – аналіз рецензій і відгуків у європейських наукових журналах кінця XIX – початку XX століття, присвячених діяльності Етнографічної комісії і ролі «Етнографічного збірника» (1895–1928) для європейського наукового середовища. Увага зосереджена на територіальній приналежності європейських наукових журналів, тематичних зацікавленнях авторів рецензій і статей, присвячених «Етнографічному збірнику».

Об’єктом дослідження ролі «Етнографічного збірника» в європейському науковому просторі були публікації, рецензії, присвячені збірнику, на сторінках іноземних наукових видань кінця XIX – початку XX ст.

Методологія. Для всебічного висвітлення ролі «Етнографічного збірника» (1895–1928) – видання Наукового товариства ім. Шевченка використані історико-порівняльний, конкретно-соціологічний, аналітичний, проблемно-тематичний методи дослідження.

Виклад основного матеріалу. Етнографічна комісія, заснована 25 травня 1898 р. з ініціативи Михайла Грушевського, об’єднала представників різних галузей знань гуманітарного профілю в Галичині, на Наддніпрянській Україні. 31 жовтня 1929 р. її членом став Франтішек Поспішіль – відомий чеський учений, директор

етнографічного відділу Моравського красназничого музею у м. Брно, який був єдиним іноземним представником цього науково-дослідного підрозділу до 1939 р. [8, с. 26].

Першим головою Етнографічної комісії обрали Івана Франка, заступником голови – Федора Вовка, секретарем – Володимира Гнатюка. Через зайнятість І. Франка в інших проєктах із 1899 р. її очолював О. Барвінський, пізніше – Ф. Вовк (1905–1909), знову І. Франко (1909–1913), В. Гнатюк (1913–1926) та Ф. Колесса (1926–1940). М. Глушко на основі архівних матеріалів розкрив персональний склад і особливості діяльності Етнографічної комісії [8, с. 17–55], яка провадила плідну фольклористичну й етнографічну наукову працю завдяки високоавторитетним науковцям – І. Франкові, В. Гнатюкові, Ф. Колессі, В. Шухевичу, О. Роздольському та ін. Найважливішим завданням етнографів і фольклористів НТШ у Львові був збір польових етнографічних матеріалів, усної народної творчості, зразків народного мистецтва тощо. Ця робота залежала передусім від фінансового забезпечення учасників етнографічно-фольклористичних експедицій, також від політичного становища у міжвоєнний період. Дослідники української народної творчості дотримувалися наукових підходів у фіксації фольклорно-етнографічного матеріалу. Дослідження здійснювали на відповідних територіях, до записів залучали оповідачів, які не лише добре знали фольклор, а й уміли належно подати його, текст фіксували дослівно, зі збереженням місцевого діалекту. Отриманий матеріал науково опрацьовували.

Найважливішими були етнографічні подорожі В. Гнатюка на Закарпатську Україну, Східну Словаччину і Південну Угорщину в 1895–1903 роках; польові дослідження Ф. Вовка на території Галичини, Північної Буковини і Закарпаття в 1903–1906 роках та поїздка Ф. Колесси на Полтавщину (1908). 1904 року здійснена експедиція теренами Бойківщини за особистою участю Івана Франка.

Фольклорно-етнографічні матеріали друкували в «Етнографічному збірнику», перший випуск якого ініціював М. Грушевський і який виходив упродовж 1895–1928 рр. Усього видано 40 томів. У цьому виданні репрезентована переважно усна народна творчість – казки, легенди, перекази, байки, анекдоти, пісні, паремії, замовляння тощо. Серед етнографічних матеріалів переважають описи

традиційних звичаїв, обрядів та вірувань. Науковий рівень публікацій підвищували передмови майже до кожного тому. Найбільше фольклорних збірок (22) підготував та опублікував В. Гнатюк, серед них «Етнографічні материяли з Угорської Руси», «Галицько-руські народні легенди», «Коломийки», «Колядки і щедрівки» та ін. І. Франко зібрав, упорядкував та пояснив «Галицько-руські народні приповідки» в 6-ти випусках. Етномузикознавчі дослідження «Галицько-руські народні пісні з мьелодиями» представив Іван Колесса; Йосиф (Осип) Роздольський і Станіслав Людкевич – «Галицько-руські народні мелодії», Ф. Колесса – «Народні пісні з галицької Лемківщини». У 2007 році Комісія бібліографії і книгознавства НТШ видала бібліографічний покажчик змісту «Етнографічного збірника» [12].

Для членів НТШ, зокрема для Етнографічної комісії, важливою була співпраця з науковими установами країн Східної Європи та Америки як дієвий спосіб інформування наукового світу про здобутки української науки [7, с. 291]. Багато уваги приділяли творчій співпраці із зарубіжними колегами, особистій участі у міжнародних форумах слов'янських географів та етнографів, а також обмінові науковими виданнями. Величезна заслуга в організації таких заходів належала Володимиру Гнатюку та Федору Вовку, який перебував в еміграції у Швейцарії, Франції та Росії понад 40 років і активно популяризував українську культуру в Європі. Представниками на міжнародних форумах були відомі діячі НТШ. Зокрема, І. Франко брав участь у Празькому з'їзді слов'янської молоді (1891), Ф. Вовк був делегатом від НТШ на конгресі археологів і фольклористів у Парижі (1900). З. Кузеля представляв українців на конгресі американістів у Відні (1908), Ф. Колесса у Відні (1909), Лондоні (1911), Празі (1924, 1928, 1929 (спільно з О. Колесою), у Кракові (1927), Антверпені (Бельгія) (1930), Варшаві (1934) та разом із В. Щербаківським у Белграді (1930). Ґрунтовне дослідження участі членів Етнографічної комісії НТШ у міжнародних заходах на основі архівних матеріалів висвітлила Тамара Пацай у статті «Представництво Етнографічної комісії НТШ на міжнародних наукових заходах у 20–30-х рр. ХХ століття» [20]. На жаль, українські вчені як члени делегацій різних країн змушені були постійно обстоювати своє право не лише на окремі виступи, а й загалом на участь у цих міжнародних заходах.

Члени Етнографічної комісії інформували світове наукове співтовариство про свої здобутки в галузі етнографії через статті, рецензії та огляди у зарубіжних виданнях: “Archiv für slavische Philologie” (Берлін), “Zeitschrift für österreichische Volkskunde” (Відень), “Zeitschrift des Vereines für Volkskunde” (Берлін), (постійним представником від НТШ був З. Кузеля), чеських у Празі “Národopisný věstník československý”, “Národopisný sborník československý”, “Český lid”, фінському у Гельсінкі “Folklore Fellows Communications”, польських у Варшаві “Wisla”, у Львові “Lud”, наддніпрянському у Києві «Кіевская Старина». Відповідно у цих виданнях публікували і рецензії, відгуки на видання НТШ, зокрема й на «Етнографічний збірник».

Рецензії на галицькі видання подавав часопис «Кіевская Старина», завдяки яким вони ставали відомими у Наддніпрянській Україні. Мова про серію оглядів видань НТШ, зокрема «Етнографічного збірника», які здійснював, зазвичай, Василь Доманицький. У рецензіях автор знайомив з історією виникнення Товариства, особливим складом, роботою комісії, видавничою діяльністю, з його виданнями. Вчений опублікував рецензії на «Етнографічний збірник» за 1895–1898 (Т. I–III, IV–V; 1899. Т. VI: Галицько-руські анекдоти); визначив значущість і актуальність збірника як у науковому середовищі, так і для широкого читацького загалу, подав короткий зміст оглянутих томів [6]. Ґрунтовно проаналізував «Галицькі народні казки», які в Бродівському повіті записав Осип Роздольський і доопрацював І. Франко, а також зібрані М. Дикаревим «Чорноморські народні казки й анекдоти» [6]. Високо оцінив видання «Етнографічні матеріяли з Угорської Руси»: «Грудь В. Гнатюка является тѣмъ болѣе цѣннымъ, что донынѣ, за исключеніемъ мелочей, не было ни одного сборника этнографическихъ матеріаловъ именно того характера, какой носятъ матеріалы В. Гнатюка» [II, с. 151].

Один із видавців німецькомовного славістичного журналу “Archiv für slavische Philologie”, навколо якого гуртувалися фахівці з різних європейських країн, Ватрослав Ягич (дійсний член НТШ з 8 березня 1903 р.), друкував праці І. Франка, О. Колесси, І. Свенціцького, І. Верхратського. Особливо тісними й плідними були стосунки В. Ягича з І. Франком, М. Грушевським, В. Гнатюком. У своїх публікаціях, присвячених матеріалам в «Етнографічному збірнику», мовознавець констатував, що українська народна поезія

найбагатша, найширша та найкраща на Слов'янщині. Розлогий відгук, присвячений «Етнографічному збірнику», головню про участь у ньому В. Гнатюка, В. Ягич підготував для відділення Російської академії наук у Петербурзі 20 вересня 1913 року до присвоєння В. Гнатюку премії О. О. Котляревського. Вчений зазначав, що Володимир Гнатюк знайомий з усіма прийомами точних етнографічних спостережень та досліджень; завжди намагається уважно застосовувати їх у своїх виданнях, наскільки це можливо; крім того, визнав його як найсерйознішого малоруського етнографа для Галичини та Угорської Русі [7, с. 256].

«Етнографічний збірник» знайшов відгук серед чеських фольклористів. На сторінках часопису “*Národopisný sborník československý*”, згодом “*Národopisný věstník československý*” вміщували огляди окремих випусків «Етнографічного Збірника» за підписами Їржі Полівки, Їржі Горака, Франтішека Виковкаля та ін. Рецензії переважно обмежувалися переказом детального змісту «Етнографічного збірника» з акцентуванням на найважливіших матеріалах.

Їржі Полівка – засновник чеської порівняльної школи у фольклористиці (дійсний член НТШ із 18 лютого 1914 р.) стежив за виданням «Етнографічного збірника» від першого тому. Так, у сьомому випуску за 1896 рік німецькомовного австрійського народознавчого часопису “*Zeitschrift für österreichische Volkskunde*” він опублікував ґрунтовний огляд чотирьох томів «Етнографічного збірника». Особливу увагу приділив етнографічним студіям, що охоплюють матеріал із Галичини, Буковини, Північної Угорщини та підросійської України [46]. Обізнаність у генезі європейського казкознавства давала Ї. Полівці змогу легко коментувати українські казкові сюжети. Вчений відзначив важливість пошуку різних слов'янських версій галицьких казок, оскільки західноєвропейські дослідники зазвичай не включали їх до своїх порівняльних студій, тому це додає науковій ваги фольклорним записам, які здійснили О. Роздольський та І. Франко [51]. У цьому ж журналі за 1901 рік учений, розглядаючи казки, зібрані О. Роздольським, наголосив на автентичності матеріалу, відзначив мовне багатство казок, діалект, яким вони передані, назвав казковий матеріал розкішшою для діалектологів [13, с. 362].

Ї. Полівка детально описав зміст перших п'яти томів «Етнографічного Збірника» (1895–1898) на шпальтах німецькомовного

наукового часопису “Archiv für slavische Philologie” за 1899 р. [50]. Він відзначив, що заснування цього збірника компенсувало нестачу необхідних організованих досліджень української етнографії та брак збирання й систематизації матеріалів із місць проживання українців, особливо з такої недослідженої околиці (мова про «Етнографічні материяли з Угорської Руси»). Чеський учений також подав у статті чималий перелік споріднених й аналогічних зразків народної творчості європейських народів. Схожі огляди праці «Етнографічні материяли з Угорської Руси» Ї. Полівка опублікував у таких часописах, як “Národopisný sborník českoslovanský” [43; 45], “Český lid” [44]. У часописі “Národopisný věstník českoslovanský” опублікував відгук на «Знадоби до української демонології» [47] та «Українські народні байки» [48; 49], які він вважав «найвизначнішим збірником казок про тварин, яким не може похвалитися жодна слов'янська література та навряд чи в інших народів знайдеться щось подібне» [19, с. 87]. У часописі “Zeitschrift des Vereinesfür Volkskunde” (1908) учений помістив ґрунтовну рецензію на «Коломийки», зібрані В. Гнатюком у 1905–1907 рр. [52]. Листування Ї. Полівки з В. Гнатюком, яке може бути джерелом для вивчення історії чесько-українських літературних взаємин, зберігається у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника [21]. У листах ідеться про обмін науковими виданнями, подані відомості про наукові плани та запрошення для В. Гнатюка на I з'їзд слов'янських географів і етнографів у Празі. Майже в кожному листі вони дискутували стосовно етнографічних публікацій В. Гнатюка в «Етнографічному збірнику» і відповідних рецензій на них в іноземних часописах Ї. Полівки. Між ученими існувала взаємоповага і дружба. Проте М. Мушинка докоряв, що Ї. Полівка включив усі Гнатюкові тексти з Пряшівщини й Ужгородщини (114 казок) до свого п'ятитомного “Zapisu slovenskych rozpravok” у словацькому перекладі, але ніде не згадав, що це українські народні твори, які зібрав і видав В. Гнатюк [25, с. 492–493].

Також Ї. Полівка у рецензії в часописі “Archiv für slavische Philologie” високо оцінив «Галицько-руські народні приповідки», що їх зібрав, упорядкував і пояснив Іван Франко, який «подав незвичайно багато нового матеріалу до галицького народознавства і значно розширив пізнання галицького і північноугорського народу» [26; 53]. Аналогічну рецензію на цю працю І. Франка вчений

опублікував у часописі “*Národopisný věstník československý*” (1906) [42]. Іван Франко в листі до Ї. Полівки (Львів, початок листопада 1906 р.) писав «Сердечне спасибі Вам за Ваші не лише ласкаві, але справді *con amore* і трафно писані рецензії на мої приповідки. Скільки стане можності, буду користати з Ваших уваг в дальшім оброблюванню...» [13, с. 501].

На «Галицько-руські народні приповідки» позитивно відгукнувся і чеський філолог, дійсний член НТШ Франтішек Пастрнек, який вважав видання «докладно і систематично упорядкованою працею», що є прикладом того, як треба кожне прислів'я і приказку писати і як досліджувати джерела [13, с. 579]. Взагалі Ф. Пастрнек стежив за виданням «Етнографічного збірника», особливо його цікавили «Етнографічні материяли з Угорської Руси», на які він писав рецензії у чеських часописах [41].

Їржі Горак – фольклорист, етнограф і літературознавець, дійсний член Чехословацької АН, також вивчав фольклорні й літературні зв'язки українців із чехами і словаками, був дійсним членом НТШ з 1923 р. Його листи до В. Гнатюка зберігаються у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника [9]. Вчені обговорювали етнографічні публікації В. Гнатюка в «Етнографічному збірнику» і придбання видань НТШ [9]. У рецензії на «Колядки і щедрівки» у чеському етнографічному часописі “*Národopisný věstník československý*” (1916) вчений зазначив, що праці Гнатюка «своїм змістом, точністю записів та науковим рівнем займають місце побіч великих імен світової літератури» [35]. Також Ї. Горак запропонував В. Гнатюку публікувати свої праці у цьому часописі, а навіть бути їхнім співробітником [7, с. 292].

Чеський фольклорист Ченек Зібрт у етнографічному часописі “*Český lid*” готував відділ критики книжок з історії культури і фольклористики, був дійсним членом НТШ з 1923 року. Про нього як про критика І. Франко писав: «Загалом у своїх критиках д-р Зібрт дуже добродушний: хвалить усіх і вся; особливо всі слов'янські фольклорні праці, на котрі він звертає головну увагу, є для нього дуже добрі, знамениті, бодай гідні уваги – все одно хто пише [...]». Критик подає коротенько зміст праці, підносить те, що взято з чеського або доторкається чехів, а коли книга надто вже очевидно домагається докладнішого обговорення, обіцяє вернути до неї колись

при нагоді...» [13, с. 355]. У згаданому часописі за 1898 р. Ченек Зібрт прорецензував «Етнографічні материяли з Угорської Руси» і звернув увагу на порівняльний метод, що робить користування збірником зручним [58]. У цьому ж часописі вчений написав схвальну рецензію на «Етнографічний збірник» Т. 2 «Лірники» за 1896 рік [57]. На цей збірник написав відгук і чеський етнограф, дослідник українського народного побуту Ф. Ржегорж у часописі “Český lid” [25, с. 491].

Потрібно відзначити, що у «Записках НТШ» та «Літературно-Науковому Вістнику» у розділі «Хроніка і бібліографія» часто подавали інформацію про відгуки в іноземних джерелах на видання НТШ, зокібна і на «Етнографічний збірник». Так, у «Записках НТШ» за 1911 рік І. Свенціцький [24] інформує про рецензію Ватрослава Ягича в “Archiv für slavische Philologie” на «Етнографічні материяли з Угорської Руси» В. Гнатюка [37]. У цьому самому томі збірника І. Свенціцький звернув увагу на огляд матеріалів В. Гнатюка, який зробив І. Полівка, з обширними доповненнями наукової літератури у тому ж томі “Archiv für slavische Philologie” [50]. У «ЛНВ» за 1899 р. поміщено статтю Володимира Гнатюка «Польські рецензії на видання нашого Товариства» [5], в якій він вказав на упереджено-негативне ставлення до «Етнографічного Збірника» (Т. 13–15) рецензента-етнографа і літературознавця (на час написання рецензії студента Львівського університету) С. Здзярського у часописі “Wisła” [54]. С. Здзярський вважав, що у дослідників немає чіткої програми збору фольклору і це призводить до надмірної уваги українських етнологів до певних жанрів та ігнорування інших. На його думку, виправити ці помилки можна було б, якби етнографічна секція підготувала і видала «невелику брошуру», що містила б детальну інструкцію для тих, хто готує до друку етнографічні розвідки. Рецензент мав також зауваження стосовно скороченого варіанту праці «Замітки етнографічні з Угорської Руси» у II томі «Етнографічного збірника» (1896) Юрія Жатковича – дослідника історії Закарпаття, етнографа, священника, літературознавця, члена НТШ (Львів). Проте В. Гнатюк, відповідно до конкретних умов, зокрема до поліграфічних можливостей НТШ, та бажаючи ознайомити якомога ширше коло читачів українських земель із працею закарпатського історика та етнографа, вирішив

друкувати текст українською мовою, вживаною в Галичині. Крім того, В. Гнатюк пояснив у передмові збірника, що з праці Жатковича було включено тільки етнографічний матеріал. Уже у рецензіях на томи V–VIII «Етнографічного збірника» С. Здзярський відзначає сумнівність і фаховість укладачів цих праць, наголошуючи, що розглянуті ним випуски томів збірника є важливим джерелом для вивчення та розуміння взаємин між поляками й українцями [54–56]. Його листи до В. Гнатюка зберігаються у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника [14].

У часописі “Kwartalnik historyczny” польський славіст та історик А. Брюкнер, дійсний член НТШ, відзначив цінну та «найповнішу цього типу серед існуючих у слов’янській літературі» збірку галицько-руських анекдотів, укладену В. Гнатюком [32, s. 351]. На сторінках “Archiv für slavische Philologie” він також опублікував огляд матеріалів, опублікованих у випусках «Етнографічного Збірника» [30]. В оглядових статтях «Слов’янський фольклор» у журналі Берлінського народознавчого товариства “Zeitschrift des Vereins für Volkskunde” за 1899 та 1903 роки [29; 31] вчений високо оцінив «Етнографічні материяли з Угорської Руси»; відзначив багату збірку галицьких анекдотів В. Гнатюка та етнологічні матеріали про гуцулів професора В. Шухевича [30]. Варто зауважити, що А. Брюкнер як коректний рецензент намагався пропорційно поєднати у своїх оглядах вказівки на сильні сторони праць, а також фахово покритикувати окремі твердження, припущення, зробити певні зауваги термінологічного та етимологічного характеру, дати рекомендації щодо джерельної бази досліджень тощо. Загалом А. Брюкнер оцінює і схвально відгукується про праці НТШ, запроваджуючи їх до загальнонаукового контексту європейських славістичних досліджень. Листування В. Гнатюка з ученим зберігається у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника [4].

У Гельсінкі 1907 року з ініціативи фінських фольклористів, насамперед Карле Крона, була створена Міжнародна спілка дослідників фольклору, до якої від НТШ увійшли В. Гнатюк і З. Кузеля. В. Гнатюк отримувал усі видання цієї Міжнародної спілки і рецензував їх на сторінках українських наукових часописів, а також надсилав їм українські видання НТШ, зокрема й «Етнографічний Збірник». Листування В. Гнатюка і фінських учених зберігається

у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника [17].

Ще один представник фінської історично-географічної школи в галузі фольклористики Аарне Антті-Аматус застосовував порівняльний метод досліджень різних жанрів усної народної творчості, зокрема у вивченні казок, загадок і пісень. Він контактував з ученими НТШ у Львові, передусім із В. Гнатюком. У «Записках НТШ» (1912) В. Гнатюк опублікував рецензію на його працю «Каталог казкових типів...» і сам планував підготувати каталог казок та інших творів за програмою Аарне Антті. У відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника в особовому архіві В. Гнатюка збереглося листування за 1909–1912 роки з Аарне Антті. Його зміст переважно стосується співпраці у галузі фольклористики, а також прохань про обмін виданнями НТШ [1].

Норвезький славіст, перекладач, академік АН Норвегії Олаф Брок на пропозицію В. Гнатюка став дійсним членом НТШ (18 лютого 1914 р.). В. Гнатюк познайомився із Брокком заочно – через публікації рецензій на його праці, надіслані видання НТШ і приватне листування впродовж 1898–1914 років. Деякі листи О. Брока зберігаються в особовому архіві В. Гнатюка у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника [3]. Володимир Гнатюк писав рецензії на праці норвезького вченого, в яких схвально оцінив їхній фаховий рівень. Отримуючи в подарунок етнографічні і мовознавчі праці львівського колеги, О. Брок рецензував їх і так популяризував у норвезьких часописах. Працю В. Гнатюка «Етнографічні материяли з Угорської Русі» норвезький дослідник прорецензував у часописі “Archiv für slavische Philologie”, високо оцінив її, проте вказав на деякі недоліки у презентації діалектного мовлення [28].

Словацький учений-мовознавець, славіст, філолог Самуель Цамбел у праці “Slovenská reč a jej miesto v rodine slovanských jazykov” приділив багато уваги працям В. Гнатюка, опублікованим у «Етнографічному збірнику» [33, с. 22–24]. Розглянувши «Етнографічні материяли з Угорської Русі», він полемізував із В. Гнатюком про говірку русинів і висловив думку, що керестурська говірка належить до змішаних українсько-східнославацьких говірок «замплинсько-ужського типу». «Варто враховувати також, – писав він, – що

й самі східнословачькі говірки мають перехідний польсько-українсько-словацький характер» [33, с. 122, 198]. С. Цамбел високо оцінив праці Гнатюка і назвав автора людиною серйозною, розумною, вченим, який перейшов майже всю східнословачьку територію.

Німецький історик та етнограф, дослідник Буковини, професор Чернівецького університету, дійсний член НТШ (1911) – Раймунд Кайндль часто писав критичні огляди й рецензії на фольклорно-етнографічні праці І. Франка, В. Гнатюка, В. Щурата та ін. Зокрема, у 1904 і 1909 роках він рецензував роботи В. Гнатюка у престижних німецьких виданнях “Globus” [38] і “Allgemeines Literaturblatt” [39]. У цих роботах Р. Кайндль детально розкрив їхній зміст, відзначив сумлінність досліджень українського вченого, вказав, що його праці збагачують слов’янську етнографічну літературу. Відповідно В. Гнатюк публікував рецензії на праці Раймунда Кайндля в «Записках НТШ», зокрема на ті, які стосувалися описів народних звичаїв гуцулів [7, с. 346]. Детальний аналіз рецензій В. Гнатюка на праці Р. Кайндля зробила Л. Ільницька у статті «Європейські вчені-гуманітарії у Науковому товаристві імені Шевченка» [15, с. 127–131]. У відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника збереглися листи В. Гнатюка і Р. Кайндля, їхній зміст стосується співпраці вчених [16].

Варто відзначити, що крім схвальних відгуків на «Етнографічний збірник» у закарпатській пресі, працю «Етнографічні матеріали з Угорської Русі», опубліковану в «Етнографічному збірнику», було сприйнято дуже стримано і навіть вороже. Зокрема, як зазначає М. Мушинка, в літературно-духовному журналі «Листок» Євгена Фенцика, закарпатського культурно-освітнього діяча, письменника москвофільського напрямку, Євменій Сабов – греко-католицький священник і русофільський діяч на Закарпатті зробив ряд найвних зауважень щодо точності записів В. Гнатюка [19, с. 53–54]. Він також звинуватив дослідника у «тенденційності» і незнанні закарпатських діалектів, але визнав, що «Етнографічні матеріали з Угорської Русі» – це перший збірник народної прози закарпатських українців [22]. Від імені закарпатської інтелігенції Є. Сабов зазначив, що жоден із них не визнає авторитету В. Гнатюка, проте це не зменшило значення фольклориста на ниві етнографії.

Ще більш незадоволеною виданням «Етнографічних матеріалів з Угорської Русі» була церковна газета «Душпастир» – офіційний

орган Мукачівсько-Пряшівської єпархії, яка не сприйняла апокрифічні легенди, вважаючи їх богохульством [19, с.54–55].

Не сприймав видання «Етнографічні матеріали з Угорської Русі» і Петро Гебей – церковний діяч, професор духовної семінарії в Ужгороді. В. Гнатюк у статті «Світлий дух на Угорській Русі», вважав його патріотом, мучеником за народну справу, проте зазначив, що він не признавав праць, присвячених етнографії Угорської Русі [19, с. 53].

Деякі застереження мали українські вчені до праць Михайла Врабеля – українського педагога, фольклориста, книговидавця, редактора будапештської «Неділі», який видав збірник «Русській соловей»: народная лира или собрание народных пѣсней на разных угрорусских нарѣчіях» (Бачь Керестурь, 1890). Це видання процензував І. Франко і розкритикував через відсутність паспортизації: не зазначено місця запису пісень, матеріали не систематизовані. Як позитивний момент зазначено, що М. Врбель у цю збірку вперше включив пісні бачванських русинів [27]. В. Гнатюк теж мав застереження до цієї праці через те, що до неї включено десятки віршів закарпатських поетів, які не мають жодної художньої вартости.

Часто етнографи використовували матеріали «Етнографічного збірника». Так, у фототипічному виданні М. Врабеля «Русській соловей» (1981 р.) для уточнення використано матеріали з Гнатюкового видання «Етнографічні матеріали з Угорської Русі», оскільки В. Гнатюк до кожного зразка українського фольклору подавав відомості про оповідача, час запису та місцевість, де зібрано матеріал.

Русинський письменник, журналіст, перекладач, громадсько-культурний діяч у Сербії Дюра Лятак, у статті «Діло Володимира Гнатюка по други раз медзи русинами Югославій» [18], зазначив, що праця В. Гнатюка «Етнографічні матеріали з Угорської Русі» мала великий успіх у Галичині та інших краях, але водночас викликала певні суперечності щодо національності бачвансько-сримських русинів. Самі «Етнографічні збірники», в яких поміщені матеріали з Угорської Русі, були раритетними для русинів Югославії (М. Мушинка подарував їм два томи згодом). Протягом 1985–1988 років було надруковано у видавництві «Руске слово» у м. Нови Сад репринтне видання «Етнографічних матеріалів з Угорської Русі» В. Гнатюка (за період з 1897 до 1912 року). Воно стало доступним для широкого кола читачів і було фундаментом для

дослідження існування русинів у Югославії. Дюра Латяк у загадній вище статті зазначив, що «без превержованя можеме повесц же Гнатюково діло за Руснацох у Югославії, думаючи при тим на записану усну народну творчосц, значи того исте цо и діло Вука Караджича за народи сербогорватского языкового подруча. Прето др. Микола Мушинка ма подполне право кед констатуе же би без Гнатюкового діла не було ані Костельниковей Граматики [бачваньско-рускей бешеди], ані культурного препороду югословянских Русинох по першей шветовой войны» [18, с. 100].

У 1967 році у видавництві «Руске слово» у м. Руски Керестур Дюра Латяк підготував і видав «Народни приповедки бачваньских Русинох» за етнографічними матеріалами Володимира Гнатюка («Етнографічний збірник». Т. 4: Етнографічні материяли з Угорскої Руси).

У 1972 році у цьому ж видавництві в м. Нови Сад Дюра Латяк зредагував і видав «Руски народни писні» у записах В. Гнатюка («Етнографічний збірник». Т. 3: «Етнографічні материяли з Угорскої Руси»).

Велике значення у популяризації видань НТШ, зокрема «Етнографічного збірника», у Європі відіграли статті Івана Франка, Михайла Грушевського в іншомовних наукових журналах. Так, І. Франко у 1902 році опублікував розгорнуту рецензію на працю В. Шукевича у німецькомовному виданні “*Zeitschrift für österreichische Volkskunde*” [34]. У ній він, насамперед, ознайомив німецькомовного читача з діяльністю НТШ у Львові, а також із дослідженнями Етнографічної комісії та її науковим виданням «Етнографічний збірник». Аналогічна стаття М. Грушевського опублікована в німецькомовному часописі “*Archiv für slavische Philologie*” [36].

Потрібно згадати, що українська еміграція у січні 1921 року у Відні заснувала наукову установу – Український Вільний Університет. Від вересня цього ж року університет продовжив роботу вже у Празі. Основні завдання УВУ: розвиток української науки та виховання майбутньої інтелектуальної еліти з числа української молоді. Серед викладацького складу УВУ були і дійсні члени НТШ – кількарязовий ректор О. Колесса, а також С. Дністрянський, С. Смаль-Стоцький, З. Кузеля, А. Артимович, В. Щербаківський та ін. У своїх викладах вони популяризували видання

НТШ, зокрема «Етнографічний збірник». Скажімо, З. Кузеля в УВУ читав лекції з української етнографії, української народної словесності і використовував матеріали «Етнографічних збірників» і «Материялів до українсько-руської етнології».

У 1926 році у Берліні з ініціативи П. Скоропадського створено Український науковий інститут, основним завданням якого було поширення у німецькомовному науковому середовищі відомостей про Україну й український народ. З. Кузеля був професором цього інституту та очолював кафедру етнографії й етнології, провадив українознавчі курси німецькою мовою, читав лекції з української етнографії і краєзнавства. Він знайомив Європу з нашою самобутньою культурою, етнографією і висвітлював її з точки зору західноєвропейської науки. З. Кузеля дав визначення етнографії як науки, що досліджує духовне і матеріальне життя народу, приділяючи однакову увагу усній народній творчості та матеріальній культурі. У своїх лекціях використовував праці членів НТШ, зокрема: І. Франка, М. Грушевського, В. Гнатюка, Ф. Колесси, М. Кордуби, опубліковані у виданнях НТШ, зокрема і в «Етнографічних збірниках». Учений високо оцінив вклад В. Гнатюка та І. Франка в етнографічні дослідження та підготовку цих збірників. Можливо, тому в першому томі «Звідомлень УНІ» (“Mitteilungen des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes in Berlin”) вийшла стаття З. Кузеля з оцінкою діяльності В. Гнатюка, коротко зреферованими його працями та бібліографією видань німецькою мовою.

Висновки. Представлені рецензії і відгуки європейських учених на «Етнографічний збірник» НТШ надруковані у часописах виключно гуманітарного спрямування. Їхні автори на сторінках європейської наукової періодики відзначали зв'язки членів Етнографічної комісії з європейськими науковцями наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. Характерним для них була взаємодія та взаємоприйняття. Важливе значення у дослідженні відгуків європейських учених на «Етнографічний збірник» має їхня епістолярна спадщина, яка засвідчує різні способи взаємодії. Ми ж розглянули тільки листи європейських науковців до В. Гнатюка, що зберігаються у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаніка. Закордонні вчені зверталися з проханням про придбання видань НТШ, зокрема «Етнографічного збірника»

для ознайомлення і написання рецензій, а також запрошували українських колег публікувати свої праці в європейських народознавчих часописах та брати участь у етнографічних з'їздах.

Розглянуті рецензії мали здебільшого позитивний характер із незначною критикою теоретико-методологічної моделі етнографічних та фольклористичних досліджень. У них відзначено важливість етнографічних досліджень, проведених членами Етнографічної комісії, підкреслена їхня значущість для наукової спільноти.

Угорські автори-рецензенти, оцінюючи видання НТШ, виокремлювали теми та підтеми, які стосувались угорської проблематики, однак у деяких публікаціях домінують тенденційні політичні судження стосовно мови видань у «Етнографічних материялах з Угорської Русі» в «Етнографічному збірнику».

Завдяки активній міжнародній співпраці українська етнографічна наука запозичила досвід європейської, а згодом, досягнувши певних результатів, запропонувала світові свій науковий доробок, представлений джерелознавчими та теоретичними працями «Етнографічного збірника».

Українські вчені Ф. Вовк, М. Грушевський, І. Франко, В. Гнатюк, З. Кузеля, Ф. Колесса, Я. Пастернак у своїх дослідженнях досягли європейського рівня, про що свідчить обрання їх членами народознавчих, фольклористичних, антропологічних товариств у Парижі, Відні, Берліні, Празі, Гельсінкі, Петербурзі. Дійсними членами Наукового товариства імені Шевченка ставали відомі зарубіжні вчені-етнографи: Олександр Брюкнер, Олаф Брок, Франтішек Пастрнек, Франтішек Поспішіль, Їржі Полівка, Їржі Горак, Ватрослав Ягич, Раймунд Кайндль та ін.

1. Аарне Антті-Аматус. Листи до В. Гнатюка // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 34 (В. Гнатюка). Од. зб. 4, п. 1.

2. Бліхарський Р. Видання Наукового товариства імені Шевченка в оцінці європейських наукових журналів: комунікаційний аспект. *Пресознавство / Press Studies*. Львів, 2023 Вип. 3. С. 3–28. DOI: <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2023-3-1>.

3. Брок О. [Листи до В. Гнатюка] // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 34 (В. Гнатюка). Од. зб. 68, п. 4.

4. Брюкнер О. [Листи до В. Гнатюка] // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 34 (В. Гнатюка). Од. зб. 70, п. 4.

5. В. Гн. [Гнатюк В.]. Польські рецензії на видання нашого Товариства. *Літературно-Науковий Вістник*. Львів, 1899. Т. VIII, кн. 10. Рубр.: Хроніка і бібліографія. I. Літературні вісти і уваги. С. 37–38.

6. В. Д. [Доманицький В.]. [Рец. на кн.: Гнатюк В. Галицько-руські анекдоти. Львів, 1899]. *Кієвская Старина*. 1900. Т. 69. С. 100–102.

7. Володимир Гнатюк. Документи і матеріали (1871–1989) / упоряд.: Я. Дашкевич, О. Купчинський, М. Кравець та ін. Львів : НТШ, 1998. 466 с.

8. Глушко М. Народознавчі студії в Науковому товаристві імені Шевченка (1895–2020) : статті та матеріали. Львів : [Видавництво Львівська політехніка], 2022. 664 с. (Серія: Українська наукова бібліотека НТШ ; ч. 52).

9. Горак І. [Листи до В. Гнатюка] // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 34 (В. Гнатюка). Од. зб. 149, п. 7.

10. Дорошенко В. Володимир Гнатюк. *Діло*. 1926. 10 жовт. С. 1.

11. Доманицький В. [Рец. на вид. НТШ]. *Кієвская Старина*. 1899. Т. 67. С. 148–153.

12. «Етнографічний збірник» Наукового товариства ім. Шевченка. Томи I–XXXVIII, XXXIX–XL, XLI. 1895–1916, 1929, 1976 : Бібліографія / уклад. В. Майхер ; ред. О. Купчинський. Львів, 2007. 114, [2] с. (Наукове товариство ім. Шевченка. Комісія бібліографії і книгознавства. Науково-довідкові видання. Серія I. Бібліографія ; т. 19).

13. Зв'язки Івана Франка з чехами і словаками / упоряд.: М. Мольнар, М. Мундяк. Брно : Словацьке вид-во худ. л-ри, 1957. 687 с.

14. Здзярський С. [Листи до В. Гнатюка] // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 34 (В. Гнатюка). Од. зб. 223, п. 10.

15. Ільницька Л. Європейські вчені-гуманітарії у Науковому товаристві імені Шевченка: українознавчий дискурс. *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника*: зб. наук. праць. Львів, 2023. Вип. 15 (31). С. 89–146. DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2023-15\(31\)-4](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2023-15(31)-4).

16. Кайндль Р. [Листи до В. Гнатюка] // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 34 (В. Гнатюка). Од. зб. 234, п. 11.

17. Крон К. Листи до В. Гнатюка // ЛННБ України ім. В. Стефаника. Від. рукоп. Ф. 34 (В. Гнатюка). Од. зб. 303, п. 14.

18. Латак Д. Діло Володимира Гнатюка по други раз медзи русинами Югославії. *Від Наукового товариства ім. Шевченка до Українського вільного університету* : матеріали міжнар. наук. конф. (Пряшів, Свидник, 12–15 черв. 1991 р.) / упоряд. М. Мушинка ; відп. ред. П. Сохань. Київ ; Львів ; Пряшів, 1992. С. 96–106.

19. Мушинка М. Володимир Гнатюк. Життя та його діяльність в галузі фолклористики, літературознавства та мовознавства. Париж ; Нью-Йорк ; Сідней ; Торонто, 1987. 332 с. (Записки Наукового товариства ім. Шевченка ; т. 207 : Праці Філологічної секції).

20. Пацай Т. Представництво Етнографічної комісії НТШ на міжнародних наукових заходах у 20–30-х рр. ХХ століття: хронологія подій. *Народознавчі зошити*. 2016. № 4 (130). С. 769–776.

21. Полівка І. [Листи до В. Гнатюка] // ЛІННБ України ім. В. Стефаніка. Відділ рукописів. Ф. 34 (В. Гнатюка). Од. зб. 458, п. 16.

22. Сабов Е. [Рец. на кн.: Гнатюк В. Етнографічні материяли з Угорської Руси. Львів, 1897]. *Листок*. 1898. № 4 (15 февр.). С. 42–44 ; № 5 (1 марта). С. 54–55.

23. Сапеляк О. Етнографічні студії в Науковому Товаристві ім. Шевченка (1898–1939 рр.). Львів : [Місіонер]. 2000. 208 с.

24. Свенціцький І. [Рец. на публ.: Jagič V. Über den Dialekt der Kleinrussen in Wačka und Banat Ungarns (Nach V. Hnatjuk)]. *Записки Наукового товариства імени Шевченка*. Львів, 1911. Т. 102, кн. II. С. 209.

25. Сокіл Г. Українська фольклористика в Галичині кінця ХІХ – першої третини ХХ століття : історико-теоретичний дискурс : [монографія]. Львів, 2011. 558 с.

26. Франко І. Проф. Полівка про наші етнографічні видання. *Франко І. Зібрання творів* : у 50 т. Київ : Наук. думка, 1982. Т. 33. С. 67.

27. Франко І. [Рец. на кн.: Врабель М. Русській соловей: народная лира или собрание народных пьесней на разных угрорусских нарѣчіяхъ (Бачь Керестурь, 1890)]. *Житє і слово*. Львів, 1894. Т. 1, кн. 2. С. 304.

28. Broch O. Aus der ungarischen Slavenwelt [Рец. на кн.: Гнатюк В. Етнографічні материяли з Угорської Руси. Львів, 1897, 1898]. *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 1899. Bd. 21. S. 49–61.

29. Brückner A. Neuere Arbeiten zur slavischen Volkskunde [Рец. на кн.: Гнатюк В. Галицько-руські народні легенди. Львів, 1902]. *Zeitschrift des Vereines für Volkskunde*. Berlin, 1903. 13 Jahr. S. 229–238 ; 1904. 14 Jahr. S. 328–339.

30. Brückner A. Publikationen der Szewczenko-Gesellschaft [Рец. на кн.: Гнатюк В. Галицько-руські анекдоти. Львів, 1899]. *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 1900. Bd. 22. S. 291–300.

31. Brückner A. Slavische Volkskunde: Übersicht periodischer Publikationen bei Böhmen, Bulgaren, Kleirussen, Polen, Serbokroaten, Slovakien, Slovenen [Рец. на кн.: Гнатюк В. Етнографічні материяли з Угорської Руси. Львів, 1897, 1898]. *Zeitschrift des Vereines für Volkskunde*. Berlin, 1899. 9 Jahr. S. 219.

32. Brückner A. Wydawnictwa Towarzystwa imienia Szewczenka [Рец. на кн.: Гнатюк В. Галицько-руські анекдоти. Львів, 1899]. *Kwartalnik historyczny*. 1901. Rocznik XV. S. 350–352.

33. Czambel S. Slovenská reč a jej miesto v rodine slovanských jazykov. V Turčianskom Sv. Martine : Nakladom vlastným, 1906. Č. I: Východoslovenské nárečie. 624 s.

34. Franko I. [Рец. на працю Володимира Шухевича «Гуцульщина» : Материяли до українсько-руської етнольоґії]. *Zeitschrift für Österreichische Volkskunde*. Wien, 1902. 8 Jahr. S. 199–214.
35. Horak J. [Рец. на кн.: Гнатюк В. Колядки і щедрівки (1914). Т. 1–2]. *Národopisný věstník českoslovanský*. Praha, 1916. Roč. 11. S. 346–350.
36. Hruševskýj M. Erstes Decennium wissenschaftlicher Thätigkeit der Sewčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg. *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 1905. Bd. 27. S. 279–299.
37. Jagič V. Über den Dialekt der Kleinrussen in Bačka und Banat Ungarns (Nach V. Hnatjuk). *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 1910. Bd. 31. S. 554–559.
38. Kaindl R. F. [Рец. на кн.: Гнатюк В. Галицько-руські народні легенди, Львів, 1902]. *Allgemeines Literaturblatt*. Wien, 1904. N 15. S. 470.
39. Kaindl R. F. Bericht über neue Arbeiten zur Völkerwissenschaft von Galizien, Russisch-Podolien und der Ukraine. *Globus*. 1909. Bd. 95. S. 335–341, 365–368.
40. Kulesha N. Wydawnictwa periodyczne Naukowego towarzystwa imienia Szewczenki w recepcji prasy polskiej końca XIX – początku XX wieku. *Пресознавство / Press Studies*. Львів, 2023. Вип. 3. С. 53–69. DOI: <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2023-3-3>.
41. Pastrnek F. [Рец. на кн.: Гнатюк В. Етнографічні материяли з Угорської Руси. Т. 1. Легенди і новелі. Львів, 1897]. *Listy filologické*. Praha, 1898. Roč. 25. S. 151–155.
42. Polívka G. [Рец. на кн.: Галицько-руські приповідки / [зібрав, упорядк. і пояснив Іван Франко. Том перший (А. Діти). Львів, 1901–1905. XX, 600 с. (Етнографічний збірник НТШ. Т. X, XII)]. *Národopisný věstník českoslovanský*. Praha, 1906. Sv. I. S. 146–148.
43. Polívka G. [Рец. на кн.: Гнатюк В. «Етнографічні материяли з Угорської Руси»]. *Národopisný sborník českoslovanský*. Praha, 1899. Sv. IV–V. S. 130–147 ; 1901. Sv. VII. S. 211–217.
44. Polívka G. [Рец. на кн.: Гнатюк В. «Етнографічні материяли з Угорської Руси»]. *Český lid*. Praha, 1910. Roč. 5. S. 85–86.
45. Polívka G. [Рец. на кн.: Гнатюк В. «Етнографічні материяли з Угорської Руси»]. *Národopisný věstník českoslovanský*. Praha, 1910. Sv. V. N 3–4, S. 85–86 ; 1912. Sv. VII. N 4. S. 86–90.
46. Polívka G. [Рец. на кн.: Гнатюк В. «Етнографічні материяли з Угорської Руси»]. *Zeitschrift für Österreichische Volkskunde*. Wien, 1912. Jahr. 22. S. 423–426.
47. Polívka G. [Рец. на кн.: Гнатюк В. «Знадоби до української демонольоґії». (Етнографічний збірник, Т. 33, 34)]. *Národopisný věstník českoslovanský*. Praha, 1914. Sv. IX. S. 79–82.

48. Polivka I. [Рец. на кн.: Гнатюк В. Українські народні байки (звіринний епос). Т. 37–38. Етнографічний збірник. Львів, 1916]. *Český lid*. Praha, 1918. Roč. 13. S. 105–111.

49. Polivka I. [Рец. на кн.: Гнатюк В. Українські народні байки (звіринний епос). Т. 37–38. Етнографічний збірник. Львів, 1916]. *Národopisný věstník československý*. Praha, 1918. Sv. XI. Č. 1. S. 105.

50. Polivka G. Ethnograph Publicationen der Ševčenko-Gesellschaft [Рец. на кн.: Гнатюк В. «Етнографічні матеріали з Угорської Русі. Т. IV. Казки, легенди, новелі, історичні спомини з Банату» (Львів, 1895–1898)]. *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 1899. Bd. 21. S. 285–302 ; 1900. Bd. 22. S. 300–310 ; 1909–1910. Bd. 31. Heft 4. S. 594–603.

51. Polivka G. Halické narodní kazky (N 26–77); zibr. Osyp Rozdolskýj (Galizische Volksmärchen). *Zeitschrift für österreichische Volkskunde*. Wien, 1901. Bd. 7. S. 93 ; 1902. Bd. 8. S. 143–152.

52. Polivka G. Neuere Arbeiten zur slavischen Volkskunde. *Zeitschrift des Vereines für Volkskunde*. 2. Südslavisch. Wien, 1908. 18 Jahr. Heft 3. S. 313–331.

53. Polivka G. [Рец. на кн.: Галицько-руські народні приповідки / зібрав, упорядкув. і пояснив Іван Франко. Том перший (А. Діти). Львів, 1901–1905. XXV. 600 с. (Етнографічний збірник НТШ. Т. X, XII) (Volks-sprichwörter der Ruthenen in Galizien. Gesammelt, geordnet und erklärt von Dr. Iwan Franko)]. *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 1906. Bd. 28. S. 396–399.

54. Zdziarski S. [Рец. на кн.: Гнатюк В. Етнографічні матеріали з Угорської Русі. Львів, 1897, 1898]. *Wisła*. Warszawa, 1899. T. 13. S. 186–187, 316–317 ; 1900. T. 14, zes. 5. S. 670–673 ; 1901. T. 15, zes. 4. S. 514–516.

55. Zdziarski S. Prace etnograficzne Włodzimierza Hnatiuka. *Wisła*. Warszawa, 1905. T. 19. S. 279–299.

56. Zdziarski S. Z ruskiej etnografii. *Lud*. Lwów, 1904. T. 10, zes. 3. S. 359–363.

57. Zibrť Č. [Рец. на кн.: Гнатюк В. «Етнографічний збірник». Т. II: Ліричні]. *Český lid*. Praha, 1897. Roč. 6. N 4. S. 391–392.

58. Zibrť Č. Literatura kulturně-historická a etnografická 1897–1898 [Рец. на кн.: Гнатюк В. Етнографічні матеріали з Угорської Русі. Львів, 1897, 1898]. *Český lid*. Praha, 1898. Roč. 7. Dodatek. S. 70, 73–74.

References

1. Aarne, Antti Amatus. Lysty do V. Hnatiuka [Letters to V. Hnatiuk] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 34 (Hnatiuk Volodymyr), unit 4, folder 1. [in Ger.].

2. Blikharskyi, R. (2023). Vydannia Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka v otsynsi yevropeyskykh naukovykh zhurnaliv: komunikatsiyni aspekt

[Publication of the Shevchenko Scientific Society in the assessment of European scientific journals: communication aspect]. *Presoznavstvo / Press Studies*. Lviv, 3, pp. 3–28. DOI: <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2023-3-1>. [in Ukr.].

3. Brok, O. [Lysty do V. Hnatiuka] [Letters to V. Hnatiuk] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 34 (Hnatiuk Volodymyr), unit 68, folder 4. [in Ger.].

4. Briukner, A. Lysty do V. Hnatiuka [Letters to V. Hnatiuk] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 34 (Hnatiuk Volodymyr), unit 70, folder 4. [in Ger., Pol.].

5. V. Hn. [Hnatiuk, V.]. (1899). Polski retsenzyi na vydania nashoho Tovarystva [Polish reviews of our Society's publications]. *Literaturno-Naukovyi Vistnyk*. Lviv, VIII, 10. Rubr.: Khronika i bibliografiia. I. Literaturni visty i uvahy, pp. 37–38. [in Ukr.].

6. V. D. [Domanytskyi, V.]. (1900). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Halytsko-ruski anekdoty. Lviv, 1899] [Rev. of the book: Hnatiuk V. Galician-Russian anecdotes. Lviv, 1899]. *Kievskaja Staryna*, 69, pp. 100–102. [in Ukr.].

7. Dashkevych, Ya., Kupchynskyi, O. & Kravets, M. et. al. (comp.), Kupchynskyi, O. (ed., 1998). Volodymyr Hnatiuk. Dokumenty i materialy (1871–1989) [Volodymyr Hnatiuk. Documents and materials (1871–1989)]. Lviv : NTSh. 466 p. [in Ukr.].

8. Hlushko, M. (2022). Narodoznavchi studii v Naukovomu tovarystvi imeni Shevchenka (1895–2020) : staty ta materialy [Ethnological studies in the Shevchenko Scientific Society (1895–2020) : articles and materials.]. Lviv, 664 p. (Serii: Ukrainska naukova biblioteka NTSh ; 52). [in Ukr.].

9. Horak, Yi. [Lysty do V. Hnatiuka] [Letters to V. Hnatiuk] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 34 (Hnatiuk Volodymyr), unit 149, folder 7. [in Cze., Ger.].

10. Doroshenko, V. (1926, October 10). Volodymyr Hnatiuk. *Dilo*, p. 1. [in Ukr.].

11. Domanytskyi, V. (1899). [Rets. na vyd. NTSh] [Rev. of the publication of the NTSh]. *Kievskaja Staryna*, 67, pp. 148–153. [in Ukr.].

12. Maikher, V. (comp.), Kupchynskyi, O. (ed., 2007). “Etnografichniy zbirnyk” Naukovoho tovarystva im. Shevchenka. Tomy I–XXXVIII, XXXIX–XL, XLI. 1895–1916, 1929, 1976 : Bibliografiia [“Ethnographic collection” of the Shevchenko Scientific Society. Volumes I–XXXVIII, XXXIX–XL, XLI. 1895–1916, 1929, 1976: Bibliography]. Lviv, 114, [2] p. (Naukove tovarystvo im. Shevchenka. Komisiia bibliografii i knyhoznavstva. Naukovo-dovidkovi vydannia. Serii I. Bibliografiia ; 19). [in Ukr.].

13. Molnar, M. & Mundiak, M. (comp., 1957). Zviazky Ivana Franka z chekhamy i slovakamy [Ivan Franko's relations with the Czechs and Slovaks]. Brno : Slovatske vyd-vo khud. I-ry, 687 p. [in Ukr.].

14. Zdziarskyi, S. [Lysty do V. Hnatiuka] [Letters to V. Hnatiuk] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 34 (Hnatiuk Volodymyr), unit 223, folder 10. [in Pol.].

15. Ilynska, L. (2023). Yevropeiski vcheni-humanitarii u Naukovomu tovarystvi imeni Shevchenka: ukrainoznavchyi dyskurs [European Humanities Scholars in the Shevchenko Scientific Society: Ukrainian Studies Discourse]. *Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteky Ukrainy imeni V. Stefanyka* : zb. nauk. prats. Lviv, 15 (31), pp. 89–146. DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2023-15\(31\)-4](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2023-15(31)-4). [in Ukr.].

16. Kaindl, R. [Lysty do V. Hnatiuka] [Letters to V. Hnatiuk] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 34 (Hnatiuk Volodymyr), unit 234, folder 11. [in Ger.].

17. Kron, K. Lysty do V. Hnatiuka [Letters to V. Hnatiuk] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 34 (Hnatiuk Volodymyr), unit 303, folder 14. [in Ger.].

18. Latiak, D. (1992). Dilo Volodymyra Hnatiuka po druhy raz medzy rusynamy Yuhoslavyi [The case of Volodymyr Hnatiuk was executed for the second time by the Ruthenians of Yugoslavia]. *Vid Naukovoho tovarystva im. Shevchenka do Ukrainskoho vilnoho universytetu* : materialy mizhnar. nauk. konf. Priashiv, Svydnyk, 12–15 cherv. 1991 r.). Kyiv ; Lviv ; Priashiv, pp. 96–106. [in Ukr.].

19. Mushynka, M. (1987). Volodymyr Hnatiuk. Zhyttia ta yoho diialnist v haluzi folklorystyky, literaturoznavstva ta movoznavstva [Volodymyr Hnatiuk. Life and his activities in the field of folkloristics, literary studies and linguistics]. Paryzh ; Niu-York ; Sidnei ; Toronto, 332 p. (Zapysky Naukovoho tovarystva im. Shevchenka ; 207 : Pratsi filolohichnoi sekti). [in Ukr.].

20. Patsai, T. (2016). Predstavnytstvo Etnohrafichnoi komisii NTSh na mizhnarodnykh naukovykh zakhodakh u 20–30-kh rr. XX stolittia: khronolohiia podii [Representation of the Ethnographic Commission of the Shevchenko Scientific Society at international scientific events in the 20s and 30s of the 20th century: chronology of events]. *Narodoznavchi zoshyty*, 4 (130), pp. 769–776. [in Ukr.].

21. Polivka, Yi. [Lysty do V. Hnatiuka] [Letters to V. Hnatiuk] // LNNB Ukrainy im. V. Stefanyka. Vid. rukop. F. 34 (Hnatiuk Volodymyr), unit 458, folder 16. [in Cze., Ger.].

22. Sabov, E. (1898, 4, February 15 ; 5, March 1). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Etnografichni materyialy z Uhorskoï Rusy. Lviv, 1897] [Rev. of the book: Hnatiuk V. Ethnographic materials from Hungarian Rus, Lviv, 1897]. *Lystok*, pp. 42–44 ; pp. 54–55. [in Ukr.].

23. Sapeliak, O. (2000). Etnohrafichni studii v Naukovomu Tovarystvi im. Shevchenka (1898–1939 rr.) [Ethnographic studies in the Shevchenko Scientific Society (1898–1939)]. Lviv : [Misioner], 208 p. [in Ukr.].

24. Svientsitskii, I. (1911). [Rets. na publ.: Jagič V. Über den Dialekt der Kleinrussen in Bačka und Banat Ungarns (Nach V. Hnatjuk)] [Rev. of the publ.: Jagič V. Über den Dialekt der Kleinrussen in Bačka und Banat Ungarns (Nach V. Hnatjuk)]. *Zapysky Naukovoho tovarystva imeny Shevchenka*. Lviv, 102, II, p. 209. [in Ukr.].

25. Sokil, H. (2011). *Ukrainska folklorystyka v Halychyni kintsia XIX – pershoi tretyny XX stolittia : istoryko-teoretychnyi dyskurs* [Ukrainian folkloristics in Galicia at the end of the 19th – the first third of the 20th century : historical and theoretical discourse]. Lviv, 558 p. [in Ukr.].

26. Franko, I. (1982). Prof. Polivka pro nashi etnografichni vydannia [Prof. Polivka about our ethnographic publications]. *Franko I. Zibrannia tvoriv : u 50 t. Kyiv : Nauk. dumka*, 33, p. 67. [in Ukr.].

27. Franko, I. (1894). [Rets. na kn.: Vrabel M. Russkii solovei: narodnaia lira ili sobranie narodnykh piesnei na raznykh uhroruskikh nariechiakh (Bach Kerestur, 1890)] [Rev. of the book: Vrabel M. The Russian nightingale: a folk lyre or a collection of folk songs on different Ugro-Russian folk songs (Bach Kerestur, 1890)]. *Zhytie i slovo*. Lviv, I, 2, p. 304. [in Ukr.].

28. Broch, O. (1899). Aus der ungarischen Slavenwelt [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Ethnografichni materyialy z Uhorskoj Rusy. Lviv, 1897, 1898] [From the Hungarian Slavic world. Rev. of the book: Hnatiuk V. Ethnographic material from Hungarian Rus. Lviv, 1897, 1898]. *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 21, pp. 49–61. [in Ger.].

29. Brückner, A. (1903, 1904). Neuere Arbeiten zur slavischen Volkskunde [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Halytsko-ruski narodni lehendy. Lviv, 1902] [Recent works on Slavic ethnology. Rev. of the book: Hnatiuk V. Galician-Russian folk legends, Lviv, 1902]. *Zeitschrift des Vereines für Volkskunde*. Berlin, 13, pp. 229–238 ; 14, pp. 328–339. [in Ger.].

30. Brückner, A. (1900). Publikationen der Szewczenko-Gesellschaft [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Halytsko-ruski anekdoty. Lviv, 1899] [Publications of the Szewczenko Society. Rev. of the book: Hnatiuk V. Galician-Russian anecdotes, Lviv, 1899]. *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 22, pp. 291–300. [in Ger.].

31. Brückner, A. (1899). Slavische Volkskunde: Übersicht periodischer Publikationen bei Böhmen, Bulgaren, Kleirussen, Polen, Serbokroaten, Slovaken, Slovenen [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Ethnografichni materyialy z Uhorskoj Rusy. Lviv, 1897, 1898] [Slavic ethnology: overview of periodical publications on Bohemians, Bulgarians, Kleirussians, Poles, Serbo-Croats, Slovaks, Slovenes. Rev. of the book: Hnatiuk V. Ethnographic material from Hungarian Rus. Lviv, 1897, 1898]. *Zeitschrift des Vereines für Volkskunde*. Berlin, 9, p. 219. [in Ger.].

32. Brückner, A. (1901). Wydawnictwa Towarzystwa imienia Szewczenka [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Halytsko-ruski anekdoty. Lviv, 1899] [Publications of the Shevchenko Society. Rev. of the book: Hnatiuk V. Galician-Russian anecdotes, Lviv, 1899]. *Kwartalnik historyczny*, XV, pp. 350–352. [in Pol.].

33. Czambel, S. (1906). Slovenská reč a jej miesto v rodine slovanských jazykov [The Slovak language and its place in the family of Slavic languages]. V Turčianskom Sv. Martine, I : Východoslovenské nárečie, 624 p. [in Cze.].
34. Franko, I. (1902). [Rets. na pratsiu Volodymyra Shukhevycha “Hutsulshchyna” : Materyialy do ukrainsko-ruskoï etnologii]. [Rev. of the work: Volodymyr Shukhevych “Hutsulshchyna”: Materials for Ukrainian-Russian Ethnology]. *Zeitschrift für österreichische Volkskunde*. Wien, 8, pp. 199–214. [in Ger.].
35. Horak, J. (1916). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Koliadky i shchedrivky (1914). T. 1–2] [Rev. of the book: Hnatiuk V. Christmas carols and carols (1914). T. 1–2]. *Národopisný věstník československý*. Praha, 11, pp. 346–350. [in Cze.].
36. Hruševský, M. (1905). Erstes Decennium wissenschaftlicher Thätigkeit der Sewčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg [First decade of scientific activity of the Shevchenko Scientific Society in Lviv]. *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 27, pp. 279–299. [in Ger.].
37. Jagič, V. (1910). Über den Dialekt der Kleinrussen in Bačka und Banat Ungarns (Nach V. Hnatjuk) [On the dialect of the Little Russians in Bačka and Banat of Hungary (After V. Hnatiuk)]. *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 31, pp. 554–559. [in Ger.].
38. Kaindl, R. F. (1904). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Halytsko-ruski narodni legendy. Lviv, 1902] [Rev. of the book: Hnatiuk V. Galician-Russian folk legends, Lviv, 1902]. *Allgemeines Literaturblatt*. Wien, 15, p. 470. [in Ger.].
39. Kaindl, R. F. (1909). Berischt über neue Arbeiten zur Völkerwissenschaft von Galizien, Russisch-Podolien und der Ukraine [Reports on new works on the ethnology of Galicia, Russia, Poland and Ukraine]. *Globus*, 95, pp. 335–341, 365–368. [in Ger.].
40. Kulesha, N. (2023). Wydawnictwa periodyczne Naukowego towarzystwa imienia Szewczenki w recepcji prasy polskiej końca XIX – początku XX wieku [Periodical publications of the Shevchenko Scientific Society in the Polish press in the late 19th and early 20th centuries]. *Presoznavstvo / Press Studies*. Lviv, 3, pp. 53–69. DOI: <https://doi.org/10.37222/2786-7552-2023-3-3>. [in Pol.].
41. Pastrnek, F. (1898). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Etnohrafichni materyialy z Uhorskoï Rusy. T. 1. Legendy i noveli. Lviv, 1897] [Rev. of the book: Hnatiuk V. Ethnographic materials from Hungarian Rus. Vol. 1. Legends and stories. Lviv, 1897]. *Listy filologické*. Praha, 25, pp. 151–155. [in Cze.].
42. Polivka, G. (1906). [Rets. na kn.: Halytsko-ruski pryypovidky / zibrav, uporiadk. i poiasnyv Ivan Franko. Tom pershyi (A. Dity). Lviv, 1901–1905. XX, 600 c. (Etnohrafichniy zbirnyk NTSh. T. X, XII)] [Rev. of the book: Galician-Russian proverbs / collected, arranged, and explained by Ivan Franko. Volume one (A. Children). Lviv, 1901–1905. XX, 600 p. (Ethnographic

collection of NTSh. T. X, XII)]. *Národopisný věstník československý*. Praha, I, pp. 146–148. [in Cze.].

43. Polivka, G. (1899, 1901). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. “Etnografichni materyialy z Uhorskoj Rusy”] [Rev. of the book: Hnatiuk V. “Ethnographic materials from Hungarian Rus”]. *Národopisný sborník československý*. Praha, IV–V, pp. 130–147 ; VII, pp. 211–217. [in Cze.].

44. Polivka, G. (1910). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. “Etnografichni materyialy z Uhorskoj Rusy”] [Rev. of the book: Hnatiuk V. “Ethnographic materials from Hungarian Rus”]. *Český lid*. Praha, 5, pp. 85–86. [in Cze.].

45. Polivka, G. (1910, 1912). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. “Etnografichni materyialy z Uhorskoj Rusy”] [Rev. of the book: Hnatiuk V. “Ethnographic materials from Hungarian Rus”]. *Národopisný věstník Československý*. Praha, V, 3–4, pp. 85–86 ; VII, 4, pp. 86–90. [in Cze.].

46. Polivka, G. (1912). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. “Etnografichni materyialy z Uhorskoj Rusy”] [Rev. of the book: Hnatiuk V. “Ethnographic materials from Hungarian Rus”]. *Zeitschrift für Österreichische Volkskunde*. Wien, 22, pp. 423–426. [in Ger.].

47. Polivka, G. (1914). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. “Znadoby do ukrajskoj demonologii”]. (Etnografichni zbirnyk, T. 33, 34) [Rev. of the book: Hnatiuk V. “Helps to Ukrainian demonology”]. (Ethnographic collection, Vol. 33, 34). *Národopisný věstník československý*. Praha, IX, pp. 79–82. [in Cze.].

48. Polivka, I. (1918). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Ukrajski narodni bayky (zvirynnyi epos). T. 37–38. Etnografichni zbirnyk. Lviv, 1916] [Rev. of the book: Hnatiuk V. Ukrainian folk tales (animal epic). T. 37–38. Ethnographic collection. Lviv, 1916]. *Český lid*. Praha, 13, pp. 105–111. [in Cze.].

49. Polivka, I. (1918). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Ukrajski narodni bayky (zvirynnyi epos). T. 37–38. Etnografichni zbirnyk. Lviv, 1916] [Rev. of the book: Hnatiuk V. Ukrainian folk tales (animal epic). T. 37–38. Ethnographic collection. Lviv, 1916]. *Národopisný věstník československý*. Praha, XI, 1, p. 105. [in Cze.].

50. Polivka, G. (1899, 1900, 1909–1910). Ethnograph Publicationen der Ševčenko-Gesellschaft [Rets. na kn.: Hnatiuk V. “Etnografichni materyialy z Uhorskoj Rusy”]. T. IV. Kazky, legendy, noveli, istorychni spomyny z Banatu” (Lviv, 1895–1898)] Ethnograph Publikations of the Shevchenko Scientific Society [Rev. of the book: Hnatiuk V. Ethnographic material from Hungarian Rus. Vol. IV. Fairy Tales, Legends, Novels, Historical Memories from Banat. (Lviv, 1895–1898)]. *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 21, pp. 285–302 ; 22, pp. 300–310 ; 31, 4, pp. 594–603. [in Ger.].

51. Polivka, G. (1901, 1902). Halicki narodni kazky (N 26–77); zibr. Osyp Rozdolskyj (Galizische Volksmärchen) [Galician folk tales (N 26–77); collected by Osip Rozdolskyj]. *Zeitschrift für österreichische Volkskunde*. Wien, 7, p. 93 ; 8, pp. 143–152. [in Ger.].

52. Polivka, G. (1908). Neuere Arbeiten zur slavischen Volkskunde [Recent works on Slavic folklore]. *Zeitschrift des Vereines für Volkskunde*. Wien, 18, 3, pp. 313–331. [in Ger.].

53. Polivka, G. (1906). [Rets. na kn.: Halytsko-ruski narodni prypovidky / zibrav, uporiadkuv. i poiasnyv Ivan Franko. Tom pershyi (A. Dity). Lviv, 1901–1905. XXV. 600 c. (Etnografichniy zbirnyk NTSh. T. X, XII). (Volkssprichwörter der Ruthenen in Galizien. Gesammelt, geordnet und erklärt von Dr. Iwan Franko)] [Rev. of the book: Galician-Russian folk proverbs / collected, compiled and explained by Ivan Franko. Volume one (A. Children). Lviv, 1901–1905. XV. 600 p. (Ethnographic collection of the Shevchenko Sciences Society. T. X, XII). *Archiv für slavische Philologie*. Berlin, 28, pp. 396–399. [in Ger.].

54. Zdziarski, S. (1899, 1900, 1901). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Etnografichni materyialy z Uhorskoi Rusy. Lviv, 1897, 1898] [Rev. of the book: Hnatiuk V. Ethnographic materials from Hungarian Rus. Lviv, 1897, 1898]. *Wista*. Warszawa, 13, pp. 186–187, 316–317; 14, 5, pp. 670–673; 15, 4, pp. 514–516. [in Pol.].

55. Zdziarski, S. (1905). Prace etnograficzne Włodzimierza Hnatiuka [Ethnographic works by Vladimir Hnatiuk]. *Wista*. Warszawa, 19, pp. 279–299. [in Pol.].

56. Zdziarski, S. (1904). Z ruskiej etnografii [From Russian ethnography]. *Lud*. Lwów, 10, 3, pp. 359–363. [in Pol.].

57. Zibrť, Č. (1897). [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Etnografichniy zbirnyk. T. II: Lirnyky] [Rev. of the book: Hnatiuk V. Ethnographic collection, Vol. II: Lyrics]. *Český lid*. Praha, 6, 4, pp. 391–392. [in Cze.].

58. Zibrť, Č. (1898). Literatura kulturně-historická a etnografická 1897–1898 [Rets. na kn.: Hnatiuk V. Etnografichni materyialy z Uhorskoi Rusy. Lviv, 1897, 1898] [Cultural-historical and ethnographic literature 1897–1898. Rev. of the book: Hnatiuk V. Ethnographic material from Hungarian Rus. Lviv, 1897, 1898]. *Český lid*. Praha, 7, Dodatek, pp. 70, 73–74. [in Cze.].

Liubov Kuzhel, Scientific Researcher in Department of Scientific Bibliography of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv

“Ethnographic collection” of the Shevchenko Scientific Society (1895–1928): European resonance

The article examines and analyzes publications and reviews dedicated to “Ethnographic Collection”, the publication of the Ethnographic Commission of the Shevchenko Scientific Society in Lviv, published in European journals

focused on the field of Humanities at the end of the 19th – beginning of the 20th centuries. The publications were included mainly in the following magazines: “Kievskaya starina”, “Lud”, “Kwartalnik historyczny”, “Wisła”, “Národopisný sborník Československý”, “Zeitschrift des Vereins für Volkskunde”, “Archiv für slavische Philologie”, “Zeitschrift für österreichische Volkskunde”, “Český lid”, etc. Contacts between Ukrainian and European academics have been studied. The names of famous historians, literary experts, folklorists, Slavists who wrote publications devoted to “Ethnographic Collection” have been mentioned. The reviews were mostly positive with minor criticism of the theoretical and methodological model of ethnographic and folkloristic research. They noted the importance of ethnographic research conducted by the members of the Ethnographic Commission and emphasized their significance for the academic community. The authors of the reviews of “Ethnographic Collection”, published in European academic periodicals, noted the connections of the members of the Ethnographic Commission with other European academics at the end of the 19th and the beginning of the 20th centuries, which were characterized by cooperation and mutual acceptance. The epistolary heritage of the European academics’ reviews of “Ethnographic Collection” plays an important role as it testifies to various methods of cooperation among academics and to friendly, professional relations.

Thanks to active international cooperation, Ukrainian ethnographic science borrowed the experience of European science, and later, having achieved certain results, offered the world its scientific output, represented by source studies and theoretical works of “Ethnographic Collection”. Ukrainian academics F. Vovk, M. Hrushevskiyi, I. Franko, V. Hnatiuk, Z. Kuzelia, F. Kolesa, Ya. Pasternak have reached the European level in their research, as evidenced by their election as members of ethnographic, folkloristic, and anthropological societies in Paris, Vienna, Berlin, Prague, Helsinki, St. Petersburg. Famous foreign academics-ethnographers Oleksandr Brückner, Olaf Brock, Frantisek Pastrnek, Frantisek Pospishil, Jirji Polivka, Jirji Horak, Vatroslav Yagich, Raimund Kaindl and others became active members of the Shevchenko Scientific Society.

Keywords: *Shevchenko Scientific Society, Ethnographic Commission of the Shevchenko Scientific Society (1898–1939), “Ethnographic Collection”, reviews.*